

ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ

Η «ΞΗΝΤΑΡΑ» ΤΟΥ ΠΑΠΑ

Ένας στενός φίλος του Άλη Πασά. Πώς ο Παπά—Κώστας γνωρίστηκε με τον Τύραννο της Ήπειρου. Η νεότης του Άλη Πασά. Η ληστρικές επιδρομές του κατά των εχθρών του. Στο σπίτι του φιλοξενού Παπά—Κώστα. Το «κέρασμα» του ιερωμένου. Πώς έφερε γούρι στον Άλη. Η περιφημη «ξηντάρα».

ΙΑ από τις παλαιότερες ελληνικές σχολές που λειτουργούσαν ανέκαθεν στην Τουρκοκρατούμενη Ήπειρο, βρισκόταν και στη Δρόβιανη, τη γνωστή κοινόπολη της επαρχίας Δελβίνου. Στη σχολή αυτή φοιτούσαν παιδιά, όχι μόνον από το Δέβινο, αλλά και από το Αργυροκάστρο και τους Φιλιάτες, ιδίως επί της εποχής του αγίου Κοσμά, του περιφημου ιεροκήρυκος, ο οποίος με τη θερμότητα ευλογημένη κατάφερε να εμπνεύσει στους Ήπειρωτες αγάπης και ζήλο προς τη θρησκεία και τα γένηματά.

Πολύ εβόηθησε τον άγιο Κοσμά στο έργο του και ο περιώνυμος Παπά—Ζήσος, ο οποίος διαβήθησε στα Γιάννενα στη σχολή του Μπαλιάνου και εξομαλτίσε επί πολλά χρόνια σχολάρχης στη Δρόβιανη, συνεχίζοντας τη διδασκαλία του αγίου και κερτινώντας στα περιχώρα το λόγο του Θεού και την αξία της ελευθερίας. Άδελφός του παραπάνω ιερωμένου ήταν ο επίσης περιώνυμος Παπά—Κώστας, φίλος στενότερος του Άλη Πασά.

Η γνωριμία και η σχέση του φοβερού τυράννου της Ήπειρου και του Παπά—Κώστα, δεξιέται ο Ένα τυχαίο περιστατικό, αρκετά περίεργο, που θα σας το διηγηθούμε σήμερα.

Όταν ο Άλη Πασάς ήταν ακόμα άδελος μπάης, έμεινε στην πατριδα του το Τεπελένι κι από εκεί έκανε ληστρικές επιδρομές με τα αλληλαρία του στα ταυράλια των άλλων απείρων και αγάδων, σφάζοντας τους φύλακας των και λεηλατώντας τα πάντα. Ένοείται ότι η διαγωγή του αυτή είχε κάνει έξω φρονών έναντιον του τους εχθρούς του, οι οποίοι ζητούσαν με κάθε τρόπο να τον εξοντώσουν.

Επειδή λοιπόν ο Άλης διέτρεφε τον κλέβινο να σκοτωθή και δεν μπορούσε να μείνη στο πατρικό του σπίτι, αποφάσισε να φύγη από το Τεπελένι. Πήγε μαζί του 3—4 άρμασιμένα αλληλαρία του και άρχισε να γρήνη από χωριό σε χωριό.

Εξασθενώντας την άσκητη περιπόνησή του, έφτασε στη Δρόβιανη και εκεί φιλοξενήθηκε στο σπίτι του Παπά—Κώστα. Επειδή έβραζε και ήταν άδουνατο στον Άλη να φύγη, ο Παπά—Κώστας τον εκράτησε με τους συντρόφους του τρεις ή τέσσερις μέρες.

Στο διάστημα αυτό, οι δυο άνδρες συννομίλησαν για διάφορα ζητήματα, θρησκευτικά και πολιτικά, και γνωρίστηκαν αρκετά καλά. Από τη συζήτησή τους μάλιστα ο δευδερκέστατος Παπά—Κώστας δεν άφησε να αντίληφθῃ την αξία του μέγχι τότε άσημου συνομιλητού του.

Κι ο Άλης όμως έξεπάρησε το ανουαλητή του και του εμπιστεύθηκε άφοβά τα μεγαλοφάνταστα σχέδιά του. Κρυφώς του μίλησε για την επιθυμία του να διώξη από το Βεράτι τον Κοιφτ Πασά και να πάρη αυτός τη θέση του.

Ο Παπά—Κώστας, στον όποιο έσκιαμ εντύπωση τα λόγια του νεαρού τυχεδιώκτου, τ' ανέφερε στον άδελφό του Παπά—Ζήσο, ο οποίος είχε μηθῆ στο προετοιμαζόμενο άπειλεθρωτικό κίνημά μας από τον περιφημο Εγγύνο Βούλγαρη. Ο Παπά—Ζήσος τον άκουσε με ένδιαφέρον και ύστερα του έπεε συμβουλευτικά :

—Δώσε μεγάλη προσοχή στα λόγια σου. Γιατί αν ο μουκαφίρης σου πραγματοποιήσῃ τους σκοπούς του, θα χάμη τον τόπο μας άνω—κάτω...

Συγκεκριμένως τότε ο Άλη Πασάς έσκόπευε να ενεργήσῃ και να διοικήσῃ από την Υψηλή Πύλη δερβέντζας, δηλαδή φύλακας των δρόμων, τραγιά που και το πέτυχε άργότερα. Μ' αυτό τον τρόπο έπαιξε ν' άσκητήσῃ μεγαλειότερη έπαιρη μεταξύ των Άλβανών και να μωρέσῃ σιγά—σιγά ἔτσι να πραγματοποιήσῃ όλες τις φιλοδοξίες.

Άφου σταμάτησε ἡ βροχή που εμπόδιζε τον ξένο να φύγη, ο Άλης έτοιμάσθηκε γι' αναχώρησῃ. Προηγουμένως όμως παρακάλεσε τον οικοδεσπότη να τον προμηθεύσῃ τέσσερα ζευγάρια τσαρού-

για, τέσσερες δεκάδες φισέκια, ένα γαπαγάρι και μια κάπα.

Ο Παπά—Κώστας του τ' έδωσε όλα πρόθυμα, χωρίς μάλιστα να δεχθῆ το αντίτιμό τους. Έτσι ο μπάης καθυποχρώθηκε από την ευγένεια του φιλόξενου νοικοκύρη και του έπεε έπάνω στον ένθουσιασμό του :

—Άντε, παπά μου, και θα ίδης πώς είν' ο Άλης!...

Τῆ στιγμῆ της αναχωρήσεως του Άλη, ο ιερεύς, άκοιλοθώντας σχετιζό έθιμο των Ήπειρωτών τῆς εποχής του, θέλησε να τον κερύσῃ κάτι για γούρι, για να πάν ἡ δουλιές του μετροστά. Κι ἔπειθῆ το συνηθέστερο κέρασμα ήταν ένα οποιοδήποτε χρηματικό ποσό, ο Παπά—Κώστας έβαλε μέσα στο χέρι του Άλη ξήντα τούρκικους παραδες άσημένιους, λέγοντάς του συγχρόνως την εὐχή :

—Νά γυιάσῃς τὴν Ξηντάρα μου, μπεή! Άσπρη τύχη νάμη κοντά σου!...

Ο Άλης, αναχωρώντας, διέταξε τους συντρόφους του να περιβλήσῃον εἰς ένδειξῆ ευγνωμοσύνης και άποχαριστικοῦ πρὸς το φιλόξενο σπίτι. Τα αλληλαρία έφωξεν από τρεις μπαταριές το καθένα κι ἔπειτα τραβήξαν κατά το Αργυροκάστρο.

Από τὴν εποχή εκείνη, τα κέρασμα άλλαξαν πολύ για τον Άλη και ἡ δύναμις του άρχισε να μεγαλώνῃ χρόνο με το χρόνο καταπληκτικά. Θάλεγε κανείς πὸς ἡ εὐχή του Παπά—Κώστα είχε καίσει και πὸς ἡ τύχη είνουσε τον μελιτοκόκο τυράννο της Ήπειρου τόσο πολύ ἔξ αιτίας της καλής εκείνης άρχῆς.

Όταν άργότερα ο Άλης έπηρε τον πύλο του Πασά, θεμήθηκε πρώτο—πρώτο τον Παπά—Κώστα και τον έκάλεσε στα Γιάννενα.

Μόλις ο ιερεύς παρουσιάσθηκε πρὸς σὸν τυράννο, ο τελευταίος, προτού ακόμα τον καλοσορήσῃ, του έπεε :

—Παπά—Κώστα! Νά ἡ Ξηντάρα σου, εἰνε δὸ!...

Και του έδειξε ένα άσημένο γαπαγάρι, που το είχε στολίσει γύρω—γύρω με τους ξήντα παραδες του παπά. Στο γαπαγάρι αυτό, ο τυράννος απέδισε μυστηριώδη σημασία και το έπαιρνε πάντα μαζί του όσας επιχειρούσε καμιά επιδρομή ἢ έκστρατεία κατά των εχθρών του.

Έν γενεῆ, ο Άλης ευχαριστήθηκε πάρα πολύ από τον έρχομό του παλῆου του γιωφου και του πρόσφερε κάθε περιποίησι. Για να του δείξῃ ακόμα περισσότερο τὴν εὐνοιά του, διέταξε τους σοματοφύλακας να του άφάνουν ελευθερη τὴν εἰσοδο στο σεράι του, χωρίς να τον υπαβάλλουν σὲς συνηθισμένες διαταπίσεις.

Έτσι, μόλις ο χριστιανός ιερεύς έφτανε στο σεράι, του άνοιγόταν άμέσως ο περιώνυμος μετροπῆς του Πασά, ο οποίος τον περιέμνε πάντα γελασπός, λέγοντάς του :

—Καλῶς το δωό μου, τον Παπά—Κώστα!...

Όταν ἔπρεπε από λίγες μέρες ο Παπά—Κώστας θέλησε να Ξαναγυρισῇ στο χωριό του, πῆγε σὸ άγκίστρο του Άλη

για να τον άποχαριστήσῃ.

—Παπά—Κώστα, του έπεε ο παντοδύναμος Πασάς, σὲ διορίζω Άγιάνη Βιλαέτη (*) στις επαρχίες Δελβίνου και Αργυροκάστρου. Το σπίτι σου δεν θα πληρώνῃ φόρους, κι ἔτσι θέλεις, να μωῆ το κόμμα «έφραντῆ» (άναφορῆ) με τους άνθρώπους σου...

Ο Παπά—Κώστας ευχαριστήσῃ τον Άλη για το ήγειροκό δωρο, προσκίνησε κι ἔφυγε. Δέν μπόρεσε όμως να κρατήσῃ πολλὴν καιρό το άξίωμα που του παραχώρησε ο Πασάς. Και ἰδοὺ για ποιό λόγο :

Σὲ λίγο, ὄλοι οί μετῆδες και οί αγάδες, από τους Φιλιάτες ὡς τὴν Παρμινθιά και το Μαρμαρίτι, συνεννοήθηκαν με τους Σουλῶτες, έκαμιν μαζί τους συμμαχία και επέτέθησαν έναντιον του Άλη. Κατά τὴ μάχη που έπαικολούθησε κι ἔλαβε χώραν στη Δρόβιανη, νικήθηκαν τα στρατεύματα του Άλη και ὄπισθοχώρησαν, άφου ἔ-

(*) Άξίωμα το όποιο παραχωρούσαν οί Τούρκοι σὸς ιερωμένους ὄποδούλους.

Ο Άλη Πασάς.

ΕΚΛΕΚΤΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΤΟΥ ΤΑΡΙΣΙΣ

ΤΑ ΜΑΤΙΑ

Τα μάτια που εκφράζουν τη σκέψη.

Τα μάτια που εκφράζουν το αισθήμα.

Μαύρα ή γαλάζια, όραία κι (ἀγαπημένο) μάτια ἀναρίθμητα είδαν την (αυγή)... Τώρα κοιμούνται μέσ' στη (μαύρη γη) κι' ἀκόμα λάμπει ο ήλιος, ώς (μένα!...

Με τους παραπάνω στίχους ο Γάλλος ποιητής Σονιό Πουιντόν μιλάει για τα διάφορα μάτια, που ἀνατέλλουν και σβύ-

πνέονται ψυχικά. Η παραφρονία των χρωμάτων σημαίνει και παραφρονία φυσική και ψυχική. Γενικώς, όσοι έχουν μαύρα μάτια, είναι έπιμονοί, δεσποτικοί και φιλοσοφοί στον έρωτά τους. Όσοι έχουν μάτια χρώματος «φροντισιακού», είναι έπιδοκτικοί μορφώσεως, κι' έχουν, προπάντος, κλίση για τις πλαστικές τέχνες.

νοιν σαν τ' άστρα... Μά δεν είναι μόνο γαλάζια ή μαύρα τα μάτια. Υπάρχουν μάτια με διαφόρους χρωματισμούς. Και οι φρεσιγνομιστά δίνουν πολλή σημασία στο χρώμα, όσο και στο σχήμα και στην έκφραση των ματιών. Μ' άλλα λόγια, τα μάτια είναι οι καθρέφτες της ψυχής κι' εκφράζουν κάθε επιθυμία της και κάθε ταραχή της. «Τα μάτια, λέει ο Μπαρφρόν, εκφράζουν τα πιο ζωηρά πάθη και τις πιο βαθιές συγκινήσεις, όπως και τα πιο λεπτά και πιο τρυφερά αισθήματα.

Με τα μάτια μας μεταδίδουμε σε μιαν άλλη ψυχή την ίδια την ψυχή μας.

Το μάτι δέχεται και μεταδίδει συγχρόνως το φως της σκηνής και τη φωτιά του αισθήματος. Είναι η φωτεινή γλώσσα της καρδιάς και του πνεύματος».

Τα μάτια μας φανερώνουν, πολλές φορές, μυστικά που δεν θέλουμε να εκμυστηρευθούμε σε κανένα. Και συχνά ένα βλέμμα μας διαφράζει ένα λόγο μας.

Κι' όταν ακόμα, με μιá ύπερτάτη προσπάθεια βελήσεως, τα άλλα χαρακτηριστικά του προσώπου μας κατορθώνουν να μείνουν άπαθη, τα βλέμματά μας προδίδουν τα μυστικά μας αισθήματα και τη βαθειά μας συγκίνηση.

Οι φρεσιγνομιστά λοιπόν δίνουν πολλή σημασία στο χρώμα, στο σχήμα και στο βλέμμα των ματιών.

Και όσον αφορά το χρώμα, πρέπει ο χρωματισμός των ματιών, των μαλλιών και της επιδερμίδος να βρίσκεται εν αρμονία. Διαφορετικά, υπάρχει κάποια ψυχική διαταραχή και στον χαρακτήρα του ανθρώπου.

Τα μαύρα μάτια ταριάζουν με δέρμα μελαγχρόνιο και μαλλιά μαύρα.

Τα καστανά μάτια συμφωνούν με δέρμα χροματιστό φιλντισιά και με μαλλιά καστανά σκούρα.

Τα μάτια χρώματος φροντισιακού ταριάζουν με δέρμα άσπρο θαλάσσιο και με μαλλιά κοκκινοκάστανα.

Τα κτρινοκάστανα ή πορτοκαλίλα μάτια εννομιώνονται με μαλλιά ανοιχτά καστανά και με δέρμα λευκό.

Τα πράσινα μάτια ταριάζουν με μαλλιά καστανά, Τα μάτια μπλε-γαλάζια συμφωνούν με μαλλιά ξανθά, χρυσά.

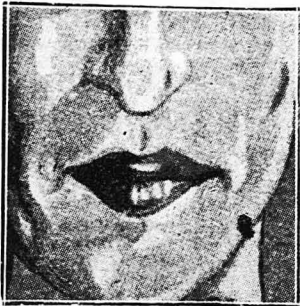
Τα γαλάνα ανοιχτά μάτια ηγαίνονται με μαλλιά χρυσοξανθά, τα χρυσογάλανα με μαλλιά φλογόξανθα, και τα χροματιστά χροματιστά μάτια, ηγαίνονται με μαλλιά καστανά σκούρα, ή με μαλλιά μαύρα.

Κατά τους φρεσιγνομιστάς, όσοι έχουν ξανθά μαλλιά και μαύρα μάτια, ή είναι μελαγχρόνοι κι' έχουν γαλάνα μάτια, δεν είναι ισορροπυλαν φωτιά σε όλα τα χωριά που είχαν καταλάβει προτίτερα. Οι αντίστοιχοί τους πήραν θάρος και δυό από τους άρχηγούς των, ο Σελήμπη Κόκας και ο Ίωάννης Παράτσιος, τους έκαμήγησαν μαζικά.

Υστερα όμως από λόγους μήνες, ο Άλγης συγκέντρωσε τις διωκόμες του κι' επέπεσε δεσμητιστάτος κατά των άνοπτότων εζήτων του, τους όλοιους κατετάραξε. Ο Παράτσιος μάλιστα συνελήφθη αιχμάλωτος και φάχτηκε σθηροδόσιμος στις φυλακές των Ίωαννίνων, όπου κι' πέθανε.

Κατά τη διάκριση της ταραχόδους αυτής περιόδου, ο παπά-Κώστας με τον παπά-Ζήσο και άλλους άεικούς και φίλους των, άπεσώθησαν στο Αεζβανάκι της Παλαιάς Πρωγονιανής. Στο τέλος μάλιστα θεώρησε σκόπιμο ο προσπατηόμενος του Άλγης να παραιτηθή από το αξίωμα του Άγιώνη Βιλαέτη.

Ο λόγος ήταν ότι εκείνη την εποχή η Φιλική Έταρεία είχε ιδρύσει στη Δράβιανη μιá μυστική ομάδα, της όποιας μέλος ήταν και αυτός και η όποια είχε σχέος να προμηθεύεται από τη Γκεργκαρά της Άλβανίας όπλα, προεφύζομενα για την επανάσταση. Γι' αυτό δέ ο παπά-Κώστας, θέλοντας ν' άφροση ή δόλοκληρος στο νέο του έργο, έγκατέλειψε το παλιό του αξίωμα. Δυστυχώς ο θεμός αυτός πατριώτης δεν πρόλαβε να την ιδη, γιατί πέθανε ειρηνικά στον τόπο του, φτιασμένος πια σε βαθειά γεράματα.

Το στόμα του καλού ανθρώπου.

Το στόμα του κακού ανθρώπου.

Αυτά που έχουν μάτια πορτοκαλίλα, είναι ρεμβώδεις και φιλήδονοι συγχρόνως. Έκείνοι που έχουν μάτια χρώματος «μπλε-γαλάζια», είναι λιμφοατικής κράσεως, ενώ τα ανοιχτά γαλάζια μάτια είναι σημείον ιδιοσυγκροσίας νεφρικής.

Τα ξεθοριασμένα μάτια, τα «ουδέτερον» χρώματος, όπως λένε, προδίδουν συνήθως κληρονομικό εκφυλισμό, ή κάποιο φυσιολογικό στίγμα. Όταν τα ξεθοριασμένα μάτια έχουν μέσα στην ίδια χροματισμένη αματόχρωμη, αυτό σημαίνει ότι ο κάτοχος των είναι... ύποπτος τρελλός!

Οι άνθρωποι, των όποιων και τα δυό μάτια δεν έχουν το ίδιο χρώμα, είναι γενικώς ιδιότροποι και άστατοι. Άλλά κάποτε, ή διαφορά του χρώματος των ματιών σημαίνει κλίση καλλιτεχνική.

Τα πράσινα μάτια προδίδουν ψυχή πολυσύνθετη και τη γκριζα ψυχή ανιμιατώδη.

Τα προεξέχοντα μάτια είναι γενικώς σημείο μνήμης καταληπτικής, αλλά προδίδουν συγχρόνως και πνεύμα βαρύ, με μικρή αντίληψη.

Εν γένει οι άνθρωποι που έχουν λεπταμένα προς τα έξω μάτια, στεροφονται λεπτότητας και τάξι.

Τα μάτια που δεν προεξέχουν πολύ, φανερώνουν επίσης πολλή μνήμη, αλλά είναι και σημείον λεπτότητας κι' αισθηματισμότητας.

Τα προς τα μέσα μάτια φανερώνουν πίστι και λατρεία στα περασμένα, θεομύτητα ψυχική και δραστηριότητα.

Τα βαθουλωμένα μάτια είναι ξεφρενητικά, περίεργα και αθάδη.

Αποφεύγετε επίσης τους ανθρώπους που κοιτάζουν πλαγίως. Είναι ύποπτοι και ύποκοι.

Το βλέμμα που προσβλήνεται κίλιον έπιμονα, φανερώνει φθόνι χυλική και νεφική. Όταν μάλιστα η προσβλήσις αυτή φάνει σε βαθύ πολύ μεγάλο, είναι σημείον φυσικής και ήθικης άνοσοφείας.

Το χαϊδευτικό, ήδηλαθές βλέμμα άνοιξη σε άτομα νεφρικά και λιμφοατικά, αλλά φανερώνει συγχρόνως κλίση φιληδονία κι' ενιασθηρία.

Τη έκστατικό βλέμμα προδίδει μεγάλη νεφρικότητα και αισθηματισμότητα.

Πολύ σπάνια ταχάνει όποτε, μάτια με βλέμμα ευθύ και ειλικρινές, ν' άνήκουν σε ανθρώπους δολίους και μη έντιμους. Πάντα, ένα βλέμμα κακό, κερφό, δόλιο φανερώνει ψυχή διεστραμμένη και βροζοφίτια.

Καθώς έλεγε κάποιος φιλόσοφος, «ένας άνθρωπος γεμάτος ειλικρίνεια και άγγότητα, σκορπίζει γύρω του ένα άρωμα κι' ένα φως έντελως δικό του. Είναι το άρωμα της καλωσύνης, είναι το φως της ψυχής του, που λάμπει στο πρόσωπό του και στα μάτια του».

Από λόγια τόκου και για τα χείλη:

Τα χοντρά χείλη δείχνουν φιληδονία. Τα κανονικά άγαθότητα. Όταν το κάτω χείλος κρέμεται προς τα έξω, δείχνει λύπη, αλλά και άνοσηρία. Φυλαχτήτε προπάντων από τα στενά χείλη. Δείχνουν άνδροπο κακό, μοχθηρό, έπιμονο...

Τελειώνουμε με τους στίχους κάποιου ποιητού για τα μάτια:

Είπε μάτια στον κόσμο πολλά. Ο σφραγός α' άλλα μέσα γελά. Σ' άλλα πάλι τον Άδη κτυπούμε. Είναι μάτια πολλά, μαρικά, μα γλυκά, έκφραστικά, γελαστά, Είναι όσα τρελλά αγαλούμε...

ΑΝΕΜΟΝΕΣ ΣΤΟΝ ΑΝΕΜΟ

— Δεν έλαφζει ζωή εύτυχισμένη, αλλά μόνον ή μέρες εύτυχισμένες. — Για να καθησυχάσεις τους πόνοους σου, προσάθησε ν' άνακουφίσεις τους άλλους. — Οι περισσότεροι άνθρωποι εξημούν μ' ένθουσιασμό τα βιβλία, άλλ' αποφεύγουν να τα διαβάσουν. — Η άρετη χωρίς τη σοφροσύνη, είναι σαν μιá κίλιον χωρίς μάτια.